

CYNGOR SIR YNYS MÔN

PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	23 MEDI 2014
TEITL YR ADRODDIAD	ADRODDIAD GWAITH AR ARCHWILIO MEWNOL AM Y CYFNOD 1 EBRILL 2014 – 31 AWST 2014
PWRPAS YR ADRODDIAD:	ER GWYBODAETH
ADRODDIAD GAN:	RHEOLYDD ARCHWILIO
GWEITHREDU:	D/B

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1 Cyflwynwyd y Cynllun Gweithredu ar gyfer 2014-15 i'r cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 10 Ebrill 2014 ac fe'i derbyniwyd. Cynhyrchwyd y Cynllun mewn ymgynghoriad gyda'r Archwiliwr Allanol, y Swyddog Adran 151 ac yn sgil amryw o gyfarfodydd a chyfathrebiadau gyda'r Penaethiaid Gwasanaeth.
- 1.2 Mae'r adroddiad isod yn crynhoi gwaith yr Adain Archwilio Mewnol hyd at 31 Awst 2014 ac mae'n rhoi crynodeb o'r adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd ers y Pwyllgor Archwilio diwethaf.
- 1.3 Bydd angen adolygiad dilyn-i-fyny ar gyfer yr holl adroddiadau terfynol a dderbyniodd farn 'Sicrwydd Coch'. Bydd yr adolygiad hwnnw yn cynnwys barn archwilio ar y cynnydd a wnaed gan reolwyr o ran gweithredu'r argymhellion lefel Uchel a Chanolig yn yr adroddiad terfynol gwreiddiol. Cyflwynir canlyniadau'r adolygiad Dilyn-i-Fyny i'r Pwyllgor Archwilio nesaf.
- 1.4 Cynhaliwyd un adolygiad yn y cyfnod diwethaf a arweiniodd at farn 'Sicrwydd Coch'. Cyflwynwyd adroddiad ar yr adolygiad hwn o drefniadau Staff Asiantaeth i'r Uwch Dîm Rheoli sydd wedi penderfynu y bydd y trefniadau yn y dyfodol yn cael eu canoli yn yr Adran Adnoddau Dynol.
- 1.5 Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn defnyddio dull sy'n seiliedig ar risg lle bynnag y mae modd gwneud hynny, ond gall hefyd ddefnyddio Adolygiadau System, Adolygiadau Rheolaeth Allweddol, Adolygiad Sefydliad neu Adolygiad Ymgynghorol os gwelir bod y rheini'n fwy priodol.
- 1.6 Mae'r adroddiadau terfynol unigol ar gael i aelodau'r Pwyllgor hwn, yn gyfrinachol ar gais i'r Rheolwr Archwilio.

2. ADRODDIADAU A GYHOEDDWDYD ERS YR ADRODDIAD DIWEDDARU DIWETHAF

Rhestrir isod yr adroddiadau Archwilio Mewnol Terfynol a gyhoeddwyd ers yr adroddiad gwaith diwethaf i'r Pwyllgor Archwilio, ynghyd â chrynodeb o ganlyniadau pob adolygiad.

2.1.1 Oriau Gofal Cartref – Cynhaliwyd archwiliad o Ofal Cartref – Oriau Gwaith Gofal Cartref yn dilyn cais a gafwyd gan y cyn Bennaeth Gwasanaeth ar gyfer y maes hwn. Daw rheoli Gwasanaethau Gofal Cartref dan Uned Ddarparu'r Cyngor sydd wedi cael ei phreifateiddio'n rhannol ers 2012. Ers gostwng y gwasanaethau a gomisiynwyd gan yr Uned Ddarparu, mae rheolwyr cleient wedi bod yn pryderu ynglŷn â'r cynnydd ymddangosiadol yn nifer yr oriau heb eu gweithio (oriau contract na chawsant eu defnyddio ond a ddefnyddiwyd i dalu i weithwyr contract) bob wythnos.

Canfu'r adolygiad fod trefniadau wedi cael eu sefydlu i leihau nifer yr oriau heb eu gweithio a dalwyd. Roedd y trefniadau'n cynnwys peidio â recriwtio staff ar sail lanw a chyflwyno rota staffio dreigl o dair wythnos.

Barn: yn sgil yr adolygiad, cafwyd barn archwilio gyffredinol a oedd yn WYRDD/AMBR gydag un argymhelliad Uchel, tri Canolig ac un Isel yn cael eu cytuno gyda Rheolwyr.

2.1.2 Yr Ymddiriedolaeth Elusennol – Llywodraethiant ac Ariannol – Sefydlwyd Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn (Elusen Gofrestredig rhif 1000818) yn dilyn etifeddiaeth a adawyd gan Shell UK er budd pobl Ynys Môn. Cafodd dros 190 erw o dir yn Rhosgoch (dywedir yn y cyfrifon ei fod werth oddeutu £3 miliwn) ei drosglwyddo i'r Cyngor a gwerth asedau'r Ymddiriedolaeth ar 31 Mawrth 2013 oedd £18.1 miliwn.

Cyfyngwyd yr archwiliad i adolygiad o drefniadau llywodraethu Ymddiriedolaeth Elusennol Ynys Môn a'r trefniadau ar gyfer monitro perfformiad y buddsoddiadau a wnaed ar ran yr Ymddiriedolaeth.

Casgliad Ymgynghorol yr Archwiliad – Ni nodwyd unrhyw wendidau rheoli sylweddol yn yr adolygiad.

2.1.3 Rhybuddion Dirwy – Cynhaliwyd archwiliad o Rybuddion Dirwy 2013-14 fel rhan o'r cynllun cyfnodol archwilio mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2014/15.

Pwrpas yr archwiliad hwn yw rhoi sicrwydd bod y ffigyrau a gofnodwyd ar gyfer Rhybuddion Dirwy yn Ynys Môn fel yr adroddwyd arnynt i PATROL – Cyd-bwyllgor Lloegr ar gyfer gorfodaeth sifil Rheoliadau Parcio a Thraffig y tu allan i Lundain – yn adlewyrchiad cywir o nifer y Rhybuddion Dirwy a gyhoeddwyd.

Mae Cyd-bwyllgor Dyfarnu PATROL wedi penderfynu y bydd costau'n cael eu rhannu rhwng awdurdodau sy'n aelodau ohono yn gymesur â nifer y Rhybuddion Dirwy a gyhoeddwyd.

O ganlyniad, rhaid i awdurdodau sy'n aelodau gwblhau Tystysgrif flynyddol ynghylch nifer y Rhybuddion Dirwy a gyhoeddwyd, a ardystiwyd fel rhai cywir gan y Rheolwr Parcio a chan Brif Swyddog Cyllid Cyngor Sir Ynys Môn.

Barn: Cafwyd barn archwilio GWYRDD yn dilyn yr adolygiad a ddaeth i'r casgliad, yn dilyn y prawf sampl, y gall yr Awdurdod fod yn sicr bod y ffigyrau a gynhyrchwyd ar y Dystysgrif ynghylch nifer y Rhybuddion Dirwy a gyhoeddwyd am flwyddyn ariannol 2013/14 yn adlewyrchiad cywir o'r nifer a gyhoeddwyd yn ardal Cyngor Sir Ynys Môn am yn y cyfnod hwn.

2.1.4 Porth Amlwch - Roedd yr adolygiad yn ymwneud â threfniadau a oedd ar gael ar gyfer dyrannu angorfeydd a'r ffioedd a'r taliadau cysylltiedig.

Prif ganfyddiad yr adolygiad oedd nad oedd ffioedd a thaliadau wedi cael eu hadolygu a'u cymeradwyo ar gyfer cyfleusterau ac angorfeydd Arforol yn 2014/15 ac nad oedd unrhyw filiau o ganlyniad ar gael ar gyfer y defnydd o gyfleusterau ac angorfeydd am 2014/15 ar adeg ein hadolygiad.

Barn: Canfu'r adolygiad rai gwendidau rheoli mewn perthynas â phennu a chasglu ffioedd a thaliadau ym Mhorth Amlwch. Cytunwyd ar naw o argymhellion gyda rheolwyr er mwyn cryfhau'r fframwaith rheoli.

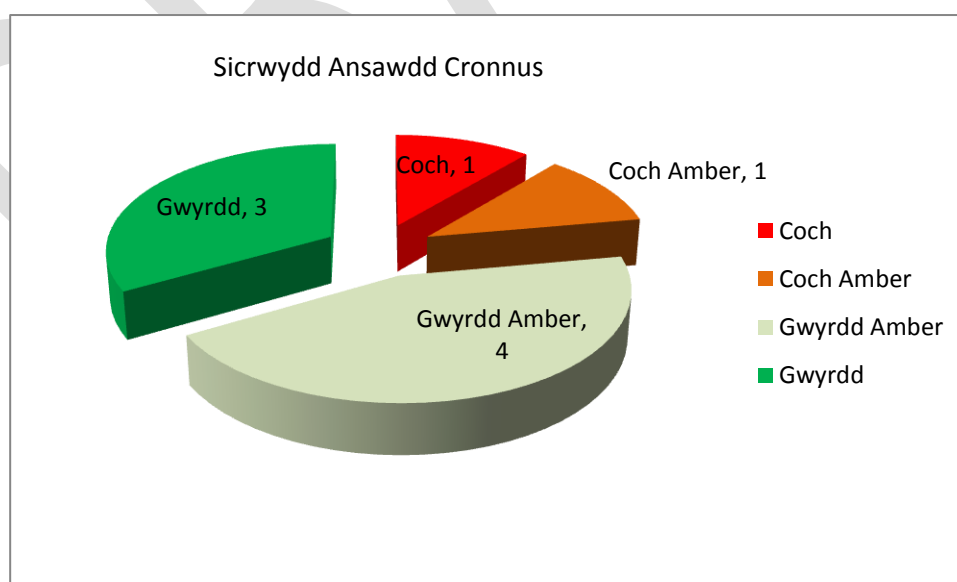
2.1.5 Rhenti Tai - Cynhaliwyd adolygiad o'r System Orchard ar gyfer Rhenti Tai fel rhan o'r cynllun cyfnodol a gymeradwywyd ar gyfer archwilio mewnol am 2013/14. Mae Gwasanaethau Tai'r Cyngor yn rheoli 3,802 o anheddau, 767 o garejys a 32 o eiddo ar brydles ledled y Sir.

Roedd prif ganfyddiadau'r adolygiad yn ymwneud â'r diffyg o ran gwahanu dyletswyddau yn system Orchard a diffyg gweithdrefnau clir ar gyfer rheoli a sicrhau fod dyledion yn cael eu hadennill yn brydlon a rheoli'r broses o droi pobl o'u cartrefi. Canfu'r adolygiad hefyd nad oedd cysoni'r Cyfrif Rhent wedi cael ei gwblhau yn gyfredol ar adeg yr adolygiad.

Barn: Yn dilyn yr adolygiad, cafwyd barn archwilio GWYRDD/AMBR gyda dau o argymhellion Canolig a chwech o argymhellion categori isel yn cael eu cytuno gyda rheolwyr.

2.2 Crynodeb o Ganlyniadau Adroddiadau a Gyhoeddwyd hyd yma - ers 1 Ebrill 2014 rydym wedi cyhoeddi saith o adroddiadau terfynol o'r Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2013-14; a chwech o gynllun 2014-15. Hyd yma felly, cyhoeddwyd 13 o adroddiadau terfynol yn 2014-15.

Ceir crynodeb o'r graddfeydd a roddwyd i'r adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd gyda barn CAG yn y siart gylch isod:

Bydd y siart gylch hon yn cael ei diweddu'n gronnol ym mhob Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol dilynol a bydd o'r herwydd, yn arwydd o'r farn archwilio am y fframwaith rheoli cyffredinol yr adroddir arno yn Adroddiad Blynyddol y Prif Swyddog Archwilio.

3 BLAENRAGLEN WAITH ARCHWILIO MEWNOL

Teitl yr Adolygiad a Gynlluniwyd	Maes Gwasanaeth	Statws Cyfredol
Ysgol Pentraeth	Dysgu Gydol Oes	Adroddiad Drafft wedi'i gyhoeddi
Ysgol Henblas	Dysgu Gydol Oes	Adroddiad Drafft wedi'i gyhoeddi
Cynllun Trydydd Sector	Corfforaethol	Adroddiad Drafft wedi'i gyhoeddi
Rheoliadau Mynediad Rhesymol	Corfforaethol	Adroddiad Drafft wedi'i gyhoeddi
Cau Cyfrifon – Prosesau	Cyllid	Adroddiad Drafft wedi'i gyhoeddi
Tanwydd Arforol	Cymuned	Adroddiad Drafft wedi'i gyhoeddi
Stoc Diesel Gaerwen	Priffyrdd	Adroddiad Drafft wedi'i gyhoeddi
Digartrefedd	Tai	Gwaith yn mynd rhagddo
Rheolaeth Ariannol mewn Ysgolion - Cyllidebau	Dysgu Gydol Oes	Gwaith yn mynd rhagddo
Datblygu Chwaraeon	Cymuned	Gwaith yn mynd rhagddo
Dilyn-i-fyny – yr Argymhellion Categori Uchel a oedd angen sylw	Corfforaethol	Gwaith yn mynd rhagddo
Canolfan Hamdden Plas Arthur	Cymuned	Gwaith yn mynd rhagddo
Canolfan Hamdden Amlwch	Cymuned	Gwaith yn mynd rhagddo
Cyflogres Athrawon	Addysg	Gwaith yn mynd rhagddo

4. CYFEIRIADAU

- 4.1** Yn ystod y flwyddyn, rhaid i'r Adain Archwilio Mewnol wneud gwaith ar faterion a ddaw i'r fei yn ystod y gwaith archwilio rhaglunedig neu faterion a ddygir i'w sylw gan Adrannau eraill neu waith y mae Adrannau eraill yn gofyn i'r Adain Archwilio Mewnol ei wneud. Hefyd, mae'n bosib y bydd yr Archwiliwr Allanol yn gofyn iddynt am wybodaeth neu am gymorth i ddarparu gwybodaeth. Yn sgil rhai o'r cyfeiriadau hyn, cyhoeddir adroddiadau archwilio ffurfiol a bydd eraill yn cael eu cofnodi mewn Nodiadau Ffeil (e.e. pan fo'r haerid yn anghywir ac o'r herwydd does dim byd i'w adrodd yn ôl, neu pan nad yw swm a sylwedd y gwaith yn ddigon i gyfiawnhau adroddiad archwilio llawn neu pan fo'r mater wedi cael sylw mewn adroddiad gan yr Archwiliwr Allanol).
- 4.2** Mae nifer o Nodiadau Ffeil wedi cael eu cynhyrchu hyd yma yn 2014/15. Nid oes unrhyw ddarn o waith a arweiniodd at gynhyrchu Nodyn Ffeil wedi dod o hyd i unrhyw dystiolaeth o dwyll neu afreoleidd-dra.

4.3 Fel y dywedyd yn y cyfarfod diwethaf o'r Pwyllgor Archwilio, mae'r Heddlu wrthi'n ymchwilio i un cyfeiriad o 2012/13. Derbyniodd y Tîm Archwilio Mewnol ddatganiad drafft gan yr Heddlu a gwblhawyd ac a ddychwelwyd ym mis Awst 2014. Rhoddir gwybod yn y man i'r Pwyllgor am ganlyniad yr achos hwn.

5. TRACIO ARGYMHELLION

5.1 Mae argymhellion a wnaed ers 01-04-2012 wedi cael eu cynnwys yn y dadansoddiad tracio argymhellion er gwybodaeth y Pwyllgor hwn yn unig.

5.2 Cofnodwyd bod 67% o'r holl argymhellion 'Uchel' a 'Chanolig' wedi cael eu gweithredu ar 28 Awst 2014. Mae'r perfformiad o ran yr argymhellion ac eithrio'r rhai sy'n berthnasol i Addysg yn 88% (Ffigyrau fel yr oeddynt ar 01-09-14).

5.3 Yn Atodiad A, ceir graff yn dangos manylion yr argymhellion a weithredwyd fesul Gwasanaeth.

6. PRYDERON CYFREDOL YR ADAIN ARCHWILIO

6.1 Bydd y Dirprwy Brif Weithredwr yn cyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor ar y cynnydd a wnaed mewn perthynas â meysydd yr adroddwyd arnynt eisoes fel rhai a oedd yn peri pryder i'r Uned Archwilio Mewnol.

**RHEOLWR ARCHWILIO
5 MEDI 2014**

Tabl Tracio Argymhellion - yr Holl Argymhellion Uchel a Chanolig (dim yn cynnwys Addysg) sydd wedi cael eu creu ers 01-04-2012

Tabl Cynnydd: % Argymhellion yn y categorïau uchel a chanolig a weithredwyd / na weithredwyd fesul Gwasanaeth lle gwnaed mwy na 10 o Argymhellion heb gynnwys Addysg, a oedd ar ddiwedd y cyfnod, yn **88%** o'r holl argymhellion a wnaed.

Yn ein barn ni felly ac yn seiliedig ar y data hunanasesu yn y Tabl Cynnydd uchod, mae'r Cyngor wedi gwneud 'cynnydd dal' yn y cyfnod o ran gweithredu'r argymhellion Archwilio Mewnol a oedd yn y categori Uchel a Chanolig.

SYLWER: dylid nodi bod y cynnydd yn y gyfradd weithredu i'w briodoli i argymhellion ynghylch glanhau data a wnaed gan Archwilio Mewnol a diwygio nifer o ddyddiadau targed ar gyfer gweithredu oherwydd bod argymhellion 'wedi eu gweithredu'n rhannol' gyda rhywfaint o'r gwaith yn parhau i fynd rhagddo lle mae'r 'swyddog cyfrifol' dynodedig ar gyfer gweithredu wedi newid.

